

כתרי תורה

כתר מלכות – מאן מלכי רבנן
רבי יחיא ב"ר יוסף קארה זלה"ה
מרבני צנעא – כ"ו סיון תרמ"ו
רבי עוואץ ב"ר חיים דפתי זלה"ה
ראב"ד בחרף אלהיגה – כ"ח סיון תש"ל
רבי אברהם ב"ר יוסף שָׁחַב זלה"ה
רבה של תנעם – כ"ט סיון תרנ"צ
רבי סעיד ב"ר יוסף עוזירי זלה"ה
רב ביה"כ אלאוטסטא – ב' תמוז תשי"ד
רבי שאול ב"ר עוואד כהן זלה"ה
רב מושב אחיהוד – ב' תמוז תשל"ו

לק"י • פרשת ויקח קרח ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון ק"י
• הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"ג מרן הגאון הגדול רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זלה"ה • ידיד ורע אשר שמחת התורה שכליבו ועל פניו תאירה כל סביבותיו, זכה להרבות תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבלהט"א הרב צבי בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב אלעזר עוזרי זצ"ל בן יבלחט"א רבי אברהם, הרב זכריה ב"ר יוסף גנסי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אסתר ב"ר יחיא גרשי ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א, הרב רפאל אריה בן יחיא שליט"א, הרב ששון בן מרדכי שליט"א ומיכל ב"ר ישי תחיל' לרפ"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, ולהצלחת והצלחת אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה באוקראינה ובשאר גלויותיהם, המב"ה יוציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ויזכנו לגאולה השלימה בקרב, אכ"ר.

כתר של"א"ש

ויצא משה את כל המטות מלפני ה' אל כל בני ישראל ויראו ויקחו איש מטחו (י"ז, כ"ד).
כתב מוה"ר ר' יהודה גופאן זלה"ה במנחת יהודה, שמא יש לומר אל תקרי ויראו אלא וייראו, שמאחר שראו כך הנס הגדול אז חזרו בתשובה באותה שעה, ונתחרטו על מה שעשו מקודם, ונהגו כבוד גדול במשה ואהרן והאמינו בהם למפרע. וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה אחרי זה ותכל תלונתם (שם, כ"ה). וגם יש הוכחה לזה ממה שאמרנו למשה אחרי זה הן גוענו וכו' (שם כ"ז) הכוונה בזה שביקש להם תקנת מה שלא יכנסו למשכן ואז צוה יתברך למשה ואמר לו שיצוה לאהרן ובניו על שמירת המקדש שלא יקרב איש זר, ע"כ.

ויש להקשות בפרשה זו מדוע הוצרכו לקחת את מטותם, והלא די במה שראו שרק אהרן מטהו פרח. ועיי' בספורנו שכתב שעשו להם סימנים על מטותיהם שלא יתחלפו, וכעת לקחו לבתיהם לבדוק זאת (וואעי"פ שכתבו בו את שמותיהם כמ"ש למעלה פס' י"ז). כתב הגר"ח זלה"ה שהוצרכו לסימנים, שמא ימחקו את שמם ויכתבו שם אחר. שאלת רב עמ' ק"ג. ועיי' מדרש ילמדנו שכל אחד כתב בכתב ידו וזה לא מתחלף. ושמא זהו הסימן, כתב ידו) ובהעמק דבר כ' שבא ללמדנו שלא נתקדשו המטות, יעו"ש.

ועוד יש לבאר עי"פ משי"כ לתמוה במנחת יהודה, יש לדקדק בלשון הפסוק במה שאמר ויראו ויקחו איש מטחו והיה לו לומר את מטותם. ותידן, שמא יש לומר שרמזו לנו הכתוב בזה לומר שמכאן ולהבא קבלו על עצמם שכל אחד מהם מעלתו יורש, לא כמו מקודם שאמרו כי כל העדה כלם קדושים שהשוו מעלתם כאחד והיה כעם ככה, אלא ויראו ויקחו איש מטחו כאמור. וכן מצאתי שכתב מהר"י ערמאה זלה"ה בעקידת יצחק (שער ע"ח אות י"ד) שלקחו את 'הוראת' מטהו והכירו כולם את מקומם ומדרגתם, ע"ש. ומעתה י"ל, דויקחו היינו שלקחו והשיבו אל ליבם, מעלת כל אחד ואחד.

ונראה דבא הכתוב ללמדנו, שלא נצא מפרשה זו עם מסקנה כי רק נשיאי העדה הם קדושים, ונחנו מה, וממילא אין אנו צריכים להתאמץ ולשאוף קדימה, אלא יקח ויכיר כל אדם את מעלותיו ומידותיו הוא, ובהם לעבוד. ואיזהו חכם המכיר את מקומו. ויהי' שנוכח לעבוד את השי"ת עם מעלותנו וכוחותינו שנטע בנו, כרצונו יתברך, אכ"ר.

שבת שלום

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעלויו נשמת אביו רבי יחיא ב"ר יצחק עומסי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התש"פ
האם עדיף להפריש חלה רק לאחר תפיחת הבצק

א] מעשה באשה שהכינה בצק בכמות המחייבת הפרשת חלה. והנה כאשר חלף זמן, הבחינה שהבצק לא תפח. משום כך היא באה בשאלה האם חובה עליה להפריש חלה מעיסה זו כיון שכבר חל עליה חובת הפרשה בשעת גלגול, או שמא כיון שלפי הנראה היא לא תאָבֵל, פטורה היא מן החלה. ועוד שָׁאֵלָה, האם מפני מה שארע לה, ראוי תמיד להפריש חלה רק אחר ההתפחה וכמו שנהגו משום מה אצל נשים רבות], שהרי אם לא תתפח היא תיזרק לאשפה. תשובה: ראשית, עיסה שעומדת להיזרק לאשפה פשוט הוא שאין להפריש ממנה חלה, שאין חיוב חלה אלא בעיסה הנאכלת לבסוף לבני אדם, שנאמר 'באכלכם מלחם הארץ' (רמב"ם פיהמ"ש חלה פ"א מ"ח). וא"כ לכאורה יש עניין להמתין עד שתתפח העיסה ואז להפריש חלה דאם לא כן יש לחוש שמא לא תתפח לבסוף ונמצאת הברכה לבטלה. ואמנם יש שכתבו להמתין עד ההתפחה (בי"י י"ד ס"י שכ"ז בשם ספר התרומה) אך מטעם אחר והוא ע"פ הירושלמי (פסחים פ"ג) שעיסה טמאה (כבזמננו) מפריש ממנה חלה בסופה. אלא שהעיקר בכוננת הירושלמי שאף שבעיסה טהורה [בזמננו] יש להפריש מיד שנדבק הקמח במים כדי שלא תשתהה ותטמא החלה, עיסה טמאה יש להפריש אחר הלישה כשהיא גוף אחד (ש"ך שם סק"ו).

ולמעשה לעניין השאלה האם ראוי להמתין ולהפריש לאחר התפחה, אמר לי מרן הגר"י רצאבי שליט"א כי מכיוון שלא מצוי שלא יתפח הבצק, לכן העיקר הוא להפריש מיד, וכמו שכבר כתב הטעם בשע"ה (ח"ה ס"י ק"ע הע' ה' יעו"ש) מפני שזריון מקדימין למצוות, וכן שמא תשכח להפריש אח"כ. אמנם, אם יש אשה שיארע לה לעתים מזומנות שהבצק אינו תופח, עדיף שתמתין מלהפריש עד אחר ההתפחה.

תפילה בזמנה ביחיד או לאחר זמנה במניין מה עדיף

ב] נשאלתי מאדם שהתעורר מאוחר בבוקר ויש לו אפשרות או להתפלל במניין מרוחק לאחר שיעבור זמן תפילה או להתפלל ביחידות בביתו תפילה בזמנה באופן שיעטרך לדלג קטעים מהתפילה, מה יעשה. תשובה: הנה לעניין קריאת שמע בזמנה כתבו הפוסקים (בי"י ס"י מ"ו, רמ"א שם ס"ט ולא השמיטו השת"י) שאם משתהים הציבור מלקרוא קריאת שמע בזמנה, יקרא קודם לכן ביחידות. וכן כתב המשנ"ב (ס"י מ"ו ס"ק ל"ב) לענין תפילה, כי מי שירא שיעבור זמן ק"ש ותפילה כשיתפלל בציבור, לא ימתין אלא יקרא ק"ש ויתפלל ביחידות. מאידך י"א שתפילה בצבור לאחר זמנה עדיף מתפילה בזמנה ביחידות (שו"ת חלקת יעקב ח"ג סימן י"ח, דעת הגר"ע יוסף הובא בספר בירורי חיים ח"א עמ' רצ"ז). ומרן הגר"י רצאבי שליט"א הורה בזה שיש להעדיף תפילה בציבור. וטעמו, מפני שתפילת היחיד נשמעת רק אם מתפלל בכוונה כמובא בתענית (ת), ומי בזמננו דור יתום יכול לכוון כדבעי. ולכן עדיף שיתפלל במניין והן א, כביר (דהיינו תפילת רבים) לא ימאס. ונראה שכן הוא מנהג העולם.

אכל בחתונה בזמן שהחתן לא היה שם, אם נחשב 'נהנה מסעודת חתן ואינו משמחו'

ג] מעשה באדם שהגיע לחתונה מיד לאחר שנסתיימה החופה, התיישב לסעודה עם כולם והמתין עד שהחתן והכלה ייצאו מחדר היחוד. בינתיים חלף זמן רב והם עדיין לא יצאו והלה נצרך לשוב לביתו. כשבא לצאת מהאולם, העיר לו חברו שיש בזה בעיה מדין הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו שעליו נאמר שעובר בחמשה קולות (ברכות ו:). ונשאלה שאלה האם אכן יש איסור בדבר.

תשובה: בספר טעמי המנהגים (עמ' קי"ד) מובא, כי מה שנהגו בעבר בקהילות אשכנז כי דווקא אבי הכלה עושה את סעודת הנישואין, אף שנראה כי בזמן הגמרא – כתבתי בזמן הגמרא ולא דינא דגמרא כי אין כאן דין היה החתן עושה (כתובות ו). וכן היה המנהג בתימן), זהו בכדי שלא תיקרא 'סעודת חתן' ולא ייכשלו בני אדם באיסור זה של נהנה ואינו משמחו ודרך אגב נראה כי ממנהג אשכנז נתפשט בזמננו שהחתונה במקום מגורי הכלה. ולפי"ז, כיון שרגילים היום שצד החתן וצד הכלה מתחלקים בהוצאות בשווה, לכן אין הסעודה נקראת 'סעודת חתן' בדווקא (עיי' שע"ה ח"ו עמ' שמ"ט הע' ט"ז), ואין בה את החשש הנ"ל.

ולעצם השאלה נחלקו גדולי הדור בדבר. יש שכתבו כי לא נחשב שמשמח את החתן אא"כ רקד בחתונה או שבירך אחת משבע ברכות או קרא את הכתובה וכן אם נתן מתנה (שע"ה שם עמ' ס), ולכה"פ אם אמר 'מזל טוב' לחתן (מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל הובא בספר ישמח לב ח"א עמ' קע"א). ויש אומרים כי גם במה שהיה בין הנוכחים בחתונה אף בזמן שהחתן לא היה שם, נחשב שמשמח את החתן, מפני שהחתן שמח לשמוע שהיה ציבור גדול (הגר"ש אלישיב שם). אך מרן הגר"י רצאבי שליט"א (שע"ה שם) תמה על סברא זו, שאדרבה ייעצב בכך שהיה ציבור גדול והלכו להם. ומ"מ אמר לי מרן שליט"א, כי מי שנצרך לילך, יכול לסמוך על סברא זו שיש שמחה במה ששהה בחתונה. ונראה לי עוד טעם להקל, שהרי לא העלו רבינו הרמב"ם ומרן השו"ע הלכה זו, רק הטור (אהע"ז ס"י ס"ה). ויתכן שהשמיטה מפני שאין כוונת הגמ' שעובר בלאו ממש, שהרי לא נכתב בתורה לאו לזה, והפי' 'עובר' הכוונה 'מזלזל' (רש"י שם). או כמו שיש שפי' שהכוונה שלא יזכה לאלו החמשה קולות הכתובים בנחמת ירושלים קול ששון וגו' (פרישה שם ועיי' מנה קידושין בק"א שפי' ג"כ 'שעובר' אינו לשון עבירה).

לפתחו הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרוזו ואת כל הרכוש (ט"ז, ל"ב)

מהו בתיהם האמור בפסוק

א **אונקלוס תרגם**, ובלעת יתהון, וית אנש בתיהון, וית אנשא דלקרח, וית כל קנינא, ע"כ. **ויש לתמוה** מדוע שינה אונקלוס ותרגם, ואת בתיהם זית אנש בתיהון, ולא תרגם מלשון בית זית בתיהון, וכפשוטו של מקרא.

ואע"פ שעל הרוב מתרגם אונקלוס מילת 'ביתו' אנשי ביתו, כמו שמצינו בפרשת יגש וישמע בית פרעה (מ"ה, ב), ושמע אנש בית פרעה. פן תירוש אתה וביתך (שם, י"א), את ואנש ביתך. **וכן בפרשת שמות** איש וביתו באו (א, א), תרגם 'גבר ואנש בתייה'. **וכן בפרשת ראה** ושמות אתה וביתך (י"ד, כ"ז), 'את ואנש ביתך'. (וכן שם ט"ז, כ). **מכל מקום**, הלא כאן נזכרו אנשי ביתו בהמשך הפסוק וזאת כל האדם אשר לקרח, וא"כ היה לו לתרגם כאן ואת בתיהם כפשוטו **וכמו** שתרגם בבראשית (שם, ט"ז) את פסוק והקול נשמע בית פרעה, וקלא אשתמע 'בית' פרעה. לפי שא"א לתרגם שם אנש בית פרעה, כמו שביארו שם הרא"ם ובגור אריה, ע"ש.

אם אבד רק ממונו של קרח או גם של עדתו

ב **וביאר הרב נתניה לגר**, כי רק רכושו של קרח אבד ולא של כל עדתו, ולזה דייק הכתוב ואמר 'אשר לקרח' כי לא אבדו בתי עדת קרח אלא ביתו של קרח בלבד, וא"כ בתיהם האמור כאן בלשון רבים היינו אנשי ביתם שלקו בגופן ולא בממונם. **ויש להביא ראיה לדבריו**, שהרי פתח הכתוב בלשון רבים אתם ואת בתיהם וסיום הכתוב בלשון יחיד וזאת כל הרכוש ולא אמר ואת כל רכושם, שמע מינה דלא כל רכושם אבד אלא רכושו של קרח (וע"ע ביאור אחר במשך חכמה).

ג **אכן קשה לפירוש זה**, כי משמעות הפסוקים שגם רכושם אבד, שהרי בתחילה אמר משה (שם, ל"ב), ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם. משמע הם קרח ועדתו, וכל אשר להם כולל רכושם. משמע שרכוש כולם אבד (וכ"ה במדרש לקח טוב שלא יחא להם זכר וזכרון בעולם, שלא יאמרו זה השור של דתך, זה הבגד של אבירים). **ויותר מפורש בפרשת עקב** (י"א, ח) ואשר עשה לדתך ולאבירים בני אליאב בן ראובן, אשר פצתה הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם. הרי מפורש דגם בתיהם אהליהם ורכושם של דתן ואבירים בכלל, וקרח עצמו לא הוזכר בפסוק שם בכלל. (ובטעם הדבר שממונם אבד, ע"י כספורנו שכתב, , כדי שלא יזכרו שיהנו הצדיקים בממונם ויהיה להם לזכות).

אין הכוונה לבית כי במדבר היו באהלים

ד **והיא"ר ביאר בענין אחר**, דכאן א"א לפרש בית כפשוטו, שהרי במדבר לא היו להם בתים אלא אהלים, לכך פירש אונקלוס שבית האמור כאן הם אנשי הבית (וכע"ז כתב הנצי"ב בהעמק דבר). **והביא ראיה לדבריו** מהאמור בפרשת עקב (שם) ותפתח הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל היקום אשר ברגליהם, שתרגם אונקלוס וית אנש בתיהון וית משכניהון וית כל יקומא די עמיהון. משמע ש'אהליהם' הוא ביתם ומשכנם. **עוד ראיה יש להביא** שהרי כך נזכר לעיל (פס' כ"ז) ודתן ואבירים יצאו נצבים פתח אהליהם, ולא פתח בתיהם. וא"כ מה ששינה כאן הכתוב ואמר בתיהם, הינו אנשי ביתם.

רק עבדי קרח מתו

ה **אלא דלפי"ז עדיין יקשה** כפל הלשונות אנשי ביתם וכל האדם אשר לקרח, וביאר היא"ר, דאנשי ביתם הם נשיהם וטפם, וכל האדם אשר לקרח הם עבדיהם ושפחותיהם. **וכתב עליו מהר"י קורח וזה"ה במרפא לשון**, **דיש להעיר** מדוע 'כל האדם' דהיינו עבדיו ושפחותיו, נאמר דווקא על קרח. **וביאר**, דהחמיר הי"ת בענינו של קרח [שהיה ראש המחלוקת. אבשר] שאפילו עבדיו היו בכלל הבליעה. משא"כ שאר עדתו שלא אבדו עבדיהם. **אי נמי**, שלא היו עבדים אלא לקרח שהיה עשיר (סנהדרין ק, א. וע"י כסף צדק בראשית מ"ז, י"ד), כמ"ש הרמב"ן ז"ל. **אכן קצת קשה** דעבדיו ושפחותיו נכללים ב'כל הרכוש' ומדוע הוצרכו למנותם בנפרד. **ועוד קשה** דבפרשת עקב מבואר שכל רכושם של דתן ואבירים אבד. **ויש ליישב**.

רק אצל דתן ואבירים מתו אנשי ביתם

ו **ומהר"י קורח וזה"ה במרפא לשון ביאר**, דאין כאן כפל לשון, כי מה שאמר הכתוב, ותבלעם ואת בתיהם קאי אדלעיל מניה, ודתן ואבירים יצאו נצבים, ועליהם אמר הכתוב ותפתח האדמה את פיה ותבלע אותם ואת אנשי ביתם, דהיינו של דתן ואבירים. וקרח לא בכללם, כי מבית קרח לא נבלעו אלא 'האדם אשר לקרח' דהיינו עבדיו ושפחותיו שקנה מאת הנכרים. **והביא ראיה לדבריו**, שהרי בפרשת ראה (שם) כשהזכיר משה לישראל אשר המרו במדבר לא אמר בענין זה אלא ואשר עשה לדתן ולאבירים וכ"ו ולא הזכיר קרח עמהם כלל. שמע מינה דעיקר חומר הבליעה היה של דתן ואבירים, וגם בני קרח לא נבלעו כדאיתא בפרשת פנחס (כ"ז, י"א) ובני קרח לא מתו (במרפ"ל הוכיח עוד מפרשת פנחס, ויבארו דבריו לקמן). עכת"ד.

ובטעם הדבר שחמור ענשם של דתן ואבירים, יל כדאיתא במדרש הגדול כאן (סוף פס' א) את מוצא שדתן ואבירים מזומנין לפרוענות מתחילה ועד סוף וכ"ו ולפי שהן

היו במחלוקת תחילה, לפיכך התחילה בהן הפרוענות תחלה, שנאמר (תהלים ק"ז, י"ז) תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירים, ואח"כ (שם, י"ח) ותבער אש בעדתם. וכן הוא אומר ואשר עשה לדתן ואבירים בני אליאב. **ועוד י"ל**, דדתן ואבירים נחלקו ללא טובת הנאה וכמו שאמרה אשת און בן פלת, מאי נפקא לך מינה אי מר רבה אנת תלמידא וכ"ו (סנהדרין קט, ב), לכך עונשם גדול יותר. (ועמש"כ באת"ז בשם מהרש"א).

אם קרח בכלל הבלועים

ו **ולדבריו נמצא** דקרח עצמו לא נבלע, כי אינו בכלל ותבלע 'אותם' ואת בתיהם שזה חומר על דתן ואבירים. **וזהו דעת רבי יוחנן בסנהדרין** (ק, א) קרח לא מן הבלועים ולא מן השרופין, ופירש"י אלא במגפה מת. **ודריש**, דבבלועים נאמר ואת כל האדם אשר לקרח, ולא קרח עצמו. ובשרופים נאמר (כ"ז, י) באכל האש את חמשים ומאתים איש, ולא קרח. **[וע"ש בפרש"י** (ד"ה מן הבלועים ומן השרופין) דלרבי יוחנן מה שאמר הכתוב (כ"ז, י) ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת קרח כמות העדה. דריש ליה הכי, ותבלע אותם אלו דתן ואבירים, ואת קרח כמות העדה, דהיינו במגפה. ופסוק זה הביא במרפ"ל שם כראיה לדבריו, וכונתו כמ"ש ב"ש רש"י].

ז **והטעם** שלא נענש קרח כל כך, **ביאר שם המהרש"א בח"א**, שקרח טעה כשראה שלשלת יוחסין יוצאת ממנו (עי' מדרש תנחומא ה'), ומ"מ מת במגפה לפי שהוציא דיבה על משה ואהרן. **ובענין יעקב כתב**, שעמדה לו זכות שמואל שיצא ממנו, כי ברא מזכה אבא, ע"ש. **ווע"י במדרש הגדול** (לעיל ג, ד) שביקש משה מלפני הקב"ה (ט"ז, כ"ט) אם כמות האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם, כי בדרך העולם הבנים מצילים את האבות, אבל קרח לא ינצל בזכות בניו. **וצ"ל** דמ"מ עמדה לו שלא ימות באותה מיתה המשונה].

טעם נוסף איתא במדרש סגולת ישראל למהר"י הכהן זלה"ה דקרח ניצל כדי שיראה בנפלאותיו של הקב"ה ואח"כ מת במגפה. **וכע"ז בחת"ס**, שהיה זה לרעתו שנשאר בחיים וראה איך בשעה קלה נתרקן מכל עשרו וגדולתו וכל ריעיו נבלעו ונשרפו, ובניו שבו בתשובה ונתבזה בעיני ישראל, וטוב מזה המות, ע"ש.

ת **דעה נוספת** הובאה שם בגמרא, במתניתא תנא קרח מן הבלועים ומן השרופין היה, ע"ש הדרשות לזה (ולענין הדרשה שהוא מן השופים וע"י במהד"ג פס' ל"ב, דגריס כפי שני שברש"י בסנהדרין שם) וע"ש במהרש"א שבי' מדוע לקח בכפליים.

אם בני קרח בכלל הבלועים

טז **וכן נמצא לדבריו** דבני קרח לא היו בכל הבלועים, שהרי רק 'האדם אשר לקרח' נבלעו. **וכן הביא מהפסוק** ובני קרח לא מתו. **וע"י בדברי הרמב"ן** **כאן שביאר**, דבני קרח היו גדולים וצדיקים וטובים, וזכותם עמדה להם. ולא היו לקרח בניו ובנות קטנים שלא נזכר בקרח ט"ף. **וכ"כ הספורנו** דבניו שלא נמשכו אחריה לא מתו. **ז** **והנה אמרו** שם בגמרא, ובני קרח לא מתו, תנא משום רבינו אמרו, מקום נתבצר להם בגהינם. **וביאר המהרש"א בח"א** דאפילו למ"ד קרח לא נבלע, בניו כן נבלעו, והם בכלל כל האדם אשר לקרח, אלא דכיון שהרהרו תשובה נתבצר להם מקום בגהינם. **ולדבריו מה שאמרו במדרש תנחומא** (שם) דעשרים וארבע משמרות מבני בניו שכול מתנבאיין ברוח הקדש, משמע שלא מתו דאל"כ איך העמידו צאצאים. **צ"ל כמ"ש הט"ז בדברי דוד** עה"פ ובני קרח לא מתו, דאפשר לומר שאיזה זמן היו בגהינם ואח"כ יצאו על פני הארץ, ומהם עמדו אותם נביאים.

ועכ"פ בברייתא זו מבואר דאע"פ שלא מתו, כן נבלעו. **וא"כ קשה** להרמב"ן והספורנו דמשמע שלא הוזכרו בפסוק שנבלעו, ובפרט קשה איך יבאר המרפ"ל ברייתא זו, שהרי לדבריו הפסוק מחלק בדווקא בין קרח לעדתו, ומאשר לקרח לא נבלעו אלא עבדיו ושפחותיו, וכאן משמע דגם בני קרח נבלעו.

יא **וצ"ל דמחלוקת תנאים היא, וכדאיתא במדרש שוחר טוב** (מזמור מ"ז), עה"פ על כן לא נירא בהמיר ארץ, אמרו בני קרח לצדיקים אל תיראו בעשה שעתידי הקב"ה לנער את הרשעים מן הארץ, וראו את הניסים שעשה הקב"ה איתנו בשעה שפתחה הארץ את פיה וזיחכן היינו באותה שעה, באויר היינו. ר' נחמיה אמר, לא כן היה, אלא בשעה שפתחה הארץ את פיה ונבלעו, העמיד להן הקב"ה כתרון הספינה וכן הוא אומר והיו לנס. **נמצא** דלתנא קמא, לא נבלעו כלל. **ועוד יש ליישב**, עוד דלעולם נבלעו, אך מכיון שלא מתו בבליעה כשאר הבלועים אלא נתבצר להם מקום, לא הוזכרו בפסוק. (וע"ע בנפלאות מתורתך פרשת פנחס עמ' ר"ה).

רק בני קרח הקטנים מתו

יב **דעה שלישית מצינו במדרשי חכמי תימן** (אור האפילה, ילקוט מדרשי תימן ושואל ומשיב) עה"פ ובני קרח לא מתו, כלומר בניו הגדולים שכבר יצאו מרשותו, כגון אסיר ואלקנה ואביאסף. **ונראה דסברת חילוק זה הוא ע"פ מה שכתב באור האפילה** עה"פ וכל האדם אשר לקרח, אלו בניו הקטנים ע"כ. דהיינו כי הגדולים אינו ברשותו ואינם נכללים בכל האדם אשר לו, וכיון שאינם ברשותו לא ילקו בעוונו. **וכ"כ החזקוני** דוכל האדם אשר לקרח, אלו הנשים והטף ועבדיו ושפחותיו. **ועפ"י יש לבאר ג"כ את התרגום**, דבא להשמיענו שאצל דתן ואבירים מתו כולם, משא"כ אצל קרח לא מתו מבניו אלא הקטנים.

מדרכי רבותינו - מוהר"ר שאול ב"ר עורך כהן זלה"ה

רבינו נולד בכפר אלנאצרי בנפת בעדאן שבמחוז אב, לאביו מוהר"ר עורך (עואץ) שהיה אב"ד בעדאן (מח"ס יתרת הובח, עליו כותב מהר"א שחב וזה"ה, האור הבהיר ומוזהר, צנצנת במן שושנת הזמן, נר ישראל, עמוד הימיני פטיש החוק, מאור הגולה), כבר בצעירותו נשלח ע"י אביו לעי"ת צנעא לקבל תורה מפי גדולי'ה וחכמיה ועל ידם הוסמך להוראה, ואף נתמנה על ידם לכהן יחד עם אביו בבעדאן. באותם הימים החלו בני הקהילה לעלות לאה"ק, אך אביו מארי עורך סירב להשאיר את עדתו כצאן ללא רועה, ורק לאחר פטירתו (בח"י תשרי תרצ"ו) עלה בנו רבינו עם רבים מבני הקהילה לאה"ק. בתחילה התגוררו בזכרון יעקב בשכונת התימנים, ועל אף שלא נטל שם שררת רבנות הוכר כאחד מגדולי הרבנים ומנהיגי העדה בזכרון יעקב, לאחר מספר שנים נתמנה כרב אזורי בינעמץ ומושב אחיהוד שם השתדל להעמיד את המושב על אדני התורה והרבה להשכין שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. רבינו היה צנוע ועניו, אך תקיף ויציב בדעותיו. לאחר פטירתו יצא לאור ספרו ההוד"ה 'ההלכה והדרוש'. זיע"א.